Türklerin Müslüman Olmaları: Talas Savaşı, İslam'ı Kabul Etme Nedenleri ile Ribat, Fütüvvet ve Ahilik Teşkilatlarının Rolü (12.2.1)

Türklerin İslam'la tanışma sürecini ve Talas Savaşı'nın önemini açıklar. · Eski Türk inançlarıyla İslam arasındaki benzerliklerin İslamlaşmaya etkisini analiz eder. · Ribat, fütüvvet ve ahilik teşkilatlarının İslam'ın yayılmasındaki rolünü değerlendirir.

HATIRLAYALIM

- Emevilerin mevali anlayışı Türkleri uzaklaştırdı; Abbasilerin eşitlikçi tutumu ve 751 Talas Savaşı'nda Karlukların desteği toplu ihtidayı başlattı.
- Gök Tanrı inancındaki tek yaratıcı, uçmağ-tamu ve kurban geleneği İslam'daki tevhit, cennet-cehennem ve kurban ibadetiyle benzerlik gösterir.
- Ribatlar, fütüvvet geleneği, Ahi Evran öncülüğündeki ahilik ve Horasan erenleri İslam'ın Anadolu ve Balkanlarda gönüllü benimsenmesine katkı sağladı.

1 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görselde taraflarına yer verilen savaşta yaşanan hangi gelişme, Türklerin kitleler hâlinde İslam'a geçişini hızlandırmıştır?

Ⓐ Talas Savaşı'nda Karlukların Abbasilerin yanında yer alması
Ⓑ Emevilerin mevali anlayışını uygulaması
Ⓒ Nihavend Savaşı'yla İran'ın fethedilmesi
Ⓓ Çin ile ticaretin artması

2 ÇOKTAN SEÇMELİ

Aşağıdakilerden hangisi Ahilik teşkilatının özelliklerinden biri değildir?

Ⓐ Usta-çırak ilişkisiyle meslek eğitimi vermesi
Ⓑ Helal kazancı ve dürüst ticareti esas alması
Ⓒ Esnaf arasında dayanışmayı güçlendirmesi
Ⓓ Yalnızca sınır güvenliğini sağlayan askerî bir kurum olması

3 KISA CEVAP

Gök Tanrı inancı, Türklerin İslam'ı kolayca benimsemesini nasıl etkilemiştir? Bir cümleyle yazınız.

Tek, eşsiz ve soyut bir yaratıcı inancı İslam'ın tevhit inancına benzediği için geçişi kolaylaştırmıştır.

4 TABLOYU TAMAMLA

Eski Türk inanç ve geleneklerinin İslam'daki karşılıklarını tabloya yazınız.

Eski Türklerde	İslam'daki karşılığı
Tek ve eşsiz yaratıcı Gök Tanrı	Allah'ın birliği (tevhit)
Uçmağ	cennet
Tamu	cehennem
Kurban kesme geleneği	kurban ibadeti
Cihan hâkimiyeti ülküsü (Kızılelma)	İ'lây-ı Kelimetullah

5 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Aşağıdaki ifadelerden doğru olanlara D, yanlış olanlara Y yazınız.

	D	Y
Emevilerin mevali anlayışı, Türklerin İslam'a ilgisini artırmıştır.	☐	☑
Talas Savaşı 751'de Abbasiler ile Çin arasında yapılmıştır.	☑	☐
Ahilik teşkilatı Anadolu'da Ahi Evran öncülüğünde kurulmuştur.	☑	☐
Türkler İslam'ı büyük ölçüde zorlama sonucu kabul etmiştir.	☐	☑

6 SIRALAMA

Türklerin İslam'la tanışma sürecindeki gelişmeleri eskiden yeniye doğru sıralayınız.

4 Talas Savaşı
5 Karahanlıların İslam'ı kabulü
2 Emevi Dönemi'nde mevali anlayışı
1 Nihavend Savaşı'yla İran'ın fethi
3 Abbasilerin iktidara gelmesi

7 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görselde bazı özellikleri verilen kurum aşağıdakilerden hangisidir?

Kurum: ?

- Sınır boylarında kurulmuştur.
- Önce güvenlik ve savunma amacı taşımıştır.
- Zamanla eğitim, konaklama ve tasavvuf merkezine dönüşmüştür.

Ⓐ Medrese
Ⓑ Ribat
Ⓒ Kervansaray
Ⓓ Darüşşifa

8 BOŞLUK DOLDURMA

Cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun kavramlarla tamamlayınız. Kutudaki bir kavram kullanılmayacaktır.

Horasan erenleri | fütüvvet | mevali | Ahi Evran | medrese

1. Arap olmayan Müslümanları ikinci planda gören Emevi anlayışına ___mevali___ denir.
2. Anadolu'da esnaf ve sanatkârları bir araya getiren teşkilat ___Ahi Evran___ öncülüğünde kurulmuştur.
3. Gençlik, yiğitlik ve cömertlik ilkeleri etrafında oluşan geleneğe ___fütüvvet___ denir.
4. Anadolu'da İslam'ı gönüllere ulaştıran dervişler ve alperenler ___Horasan erenleri___ olarak da anılır.

9 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

Anadolu ve Balkanlarda İslam'ın kalıcı olarak yerleşmesinde askerî başarıların yanında Ahilerin ve Horasan erenlerinin rolünü açıklayınız.

Dürüst ticaretleri, adaletleri, güvenilirlikleri ve hoşgörüleriyle halkın gönlünü kazandılar; dayanışma ve eğitimle İslam'ın gönüllü benimsenmesini sağladılar.

10 ÇOKTAN SEÇMELİ

Abbasilerin aşağıdaki tutumlarından hangisi Türk-Arap ilişkilerinin dostluğa dönüşmesini sağlamıştır?

Ⓐ Mevali anlayışını sürdürmeleri
Ⓑ Eşitlikçi ve hoşgörülü bir ümmet politikası izlemeleri
Ⓒ Çin ile ittifak kurmaları
Ⓓ Türklerden ağır vergiler almaları

11 EŞLEŞTİRME

Toplulukları ve devletleri İslam tarihindeki yerleriyle eşleştiriniz.

b 1. Karluklar
c 2. İtil (Volga) Bulgarları
d 3. Karahanlılar
a 4. Abbasiler

a) Türklere eşitlikçi bir ümmet politikası izleyen devlet
b) Talas'ta Müslümanların yanında yer alan Türk boyu
c) İslam'ı resmî din olarak kabul eden ilk Türk devleti
d) Orta Asya'daki ilk Müslüman Türk devleti

12 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

Görseldeki levhada yazılı ilke, Ahilik teşkilatının hangi yönünü öne çıkarır?

Eline, beline, diline sahip ol.

Ⓐ Sınır güvenliğini sağlamasını
Ⓑ Devlet yönetimine ortak olmasını
Ⓒ Ahlak eğitimini meslek eğitimiyle birleştirmesini
Ⓓ Bilimsel araştırmalara öncülük etmesini

13 ŞİFRELİ KELİME

İpuçlarına uyan kavramları yazınız. Turuncu kutulardaki harfler, esnafı ve zanaatkârları bir araya getiren teşkilatın adını verecektir.

751'deki savaşa adını veren yer (5 harf) — T A L A S
Anadolu'ya gelen dervişlerin "... erenleri" diye anıldığı bölge (7 harf) — H O R A S A N
Sınır boylarında kurulan askerî ve dinî yapı (5 harf) — R İ B A T
Talas'ta Müslümanları destekleyen Türk boyu (6 harf) — K A R L U K
Volga Bulgarlarının diğer adı: ... Bulgarları (4 harf) — İ T İ L
Eski Türklerde de bulunan, İslam'da ibadet olan uygulama (6 harf) — K U R B A N

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:

___AHİLİK___